

FOLKLORNI FESTIVALI V SLOVENIJI ŽAL DAJEJO PREDNOST TUJIM SKUPINAM II

BORUT LUŠA

Čeprav sem že nekaj časa želel napisati svoje mnenje ter razmišljanje o folklornih festivalih v Sloveniji, me je k pisanju tega prispevka dokončno spodbudil članek gospe Nežke Lubej, ki je v *Folklorniku 2* (2006) objavila svoja razmišljanja o folklornih festivalih v Sloveniji in njihovem odnosu do slovenskih folklornih skupin.

Vsekakor sem vesel tovrstnih razmišljanj, saj imamo v Folklornem društvu Val iz Pirana, kot organizatorju Mednarodnega folklornega festivala Mediterana - MIFF, podobne pomisleke. Torej pomisleke, ali vabiti folklorne skupine iz Slovenije ali ne, in če jih vabimo, katere? Pa ne samo to. Številni pomisleki se porajajo tudi pri izbiri folklornih skupin iz tujine.

Lahko zapišem, da se pri organizaciji našega folklornega festivala člani društva vsako leto znova s požrtvovalnostjo lotimo dela. Pri pripravi zadnjega smo prišli do resnega vprašanja, ali vabiti folklorne skupine iz tujine, ki se zavestno odmikajo od izvirnosti in se usmerjajo k spektakularnemu prikazu izročila, ali tiste, ki nimajo spektakularnega programa, so bolj izvirne, a so posledično manj privlačne za širše občinstvo. Pri prireditvah in morda še bolj pri festivalih, ki jih folklorne skupine pripravljamo, je eno ključnih vprašanj, ki si ga moramo organizatorji zastaviti, komu je naše delo namenjeno. Verjamem, da bo večina bralcev soglašala z mojo trditvijo, da je eden od pomembnih kazalcev uspešnosti festivala število obiskovalcev, ki si prireditve ogleda. Potrebno se je namreč zavedati, da festival ne preživi, če nima dovolj denarja. Žalostno, ampak resnično. Brez denarja preprosto ni mogoče vabiti skupin, načrtovati zanimivih večerov in organizirati vse potrebno kot gostitelji.

Če pogledamo razpise za sofinanciranje programov ljubiteljskih kulturnih skupin, ki jih objavlja Javni sklad RS za kulturne dejavnosti, in potem rezultate razpisov, lahko ugotovimo (podatki so javni in dostopni na spletnih straneh), da je denarna pomoč organizatorjem festivalov (in tudi drugih projektov folklornih društev) dokaj skopa, da ne rečem smešna, še zlasti, če jo primerjamo s pomočjo ostalim projektom, ki jih društva izvajajo (npr. izdelava ali nakup kostumov ali nakup inštrumentov ali obnova prostorov).

Plesalka iz Folklorne skupine Stanko Paunović (Pančevo, Srbija) na Jurjevanju v Črnomlju. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2006, Črnomelj, junij 2006.)

In verjetno je tako tudi prav. Za obstoj in delovanje društva je bolj kot sama organizacija festivala pomemben nakup inštrumentov ali kostumov, saj si je brez njih težko zamisliti nemoteno delovanje skupine in izvedbo kakovostnih nastopov, ki predstavljajo enega od ciljev delovanja folklornih skupin. Zato ostaja dejstvo, da so folklorni festivali v Sloveniji bistveno odvisni od financiranja občin in podjetij, ki imajo posluš do tovrstnih dejavnosti.

Folklorni festivali v zameno za podarjena sredstva sponzorjev lahko ponudijo le bolj ali manj uspešno reklamiranje darovalcev na samih prireditvah, ki so glede na izbor skupin (tujih in/ali domačih) bolj ali slabše obiskane. In tukaj pridemo do jedra problema. Festivali si ogleda večinoma strokovno manj podkovano občinstvo, ki si bolj kot izvirnosti in pristnosti želi pestrosti in zanimivosti prikazanega. Še več od tega - želi si tudi atraktivnosti. In konec koncev so festivali namenjeni široki množici obiskovalcev in ne le desetim, dvajsetim poznavalcem izročila, ki so si prišli ogledat skupine.

S tem nikakor ne želim razvrednotiti prizadevanj slovenskih folklornih skupin in trditi, da so te manj primerne za

Drugačnost folklornih skupin iz tujine je za gledalce in za organizatorje zanimiva. Na fotografiji Folklorna skupina Inovec iz Zlatih Moravc s Slovaške na Jurjevanju v Črnomlju. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2006, Črnomelj, junij 2006.)

Organizatorji mednarodnih folklornih festivalov se stalno srečujejo s težavo, kako na festival privabiti dobro tujo skupino in koliko verjeti vnaprejšnjim zagotovitvam, da je res dobra in za festival primerna. Na fotografiji je Folklorna skupina Tarskutis iz Litve.
(Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2007, Črnomelj, junij 2007.)

sodelovanje na naših festivalih, kakor pa tuje. A za širše občinstvo so vsekakor bolj privlačne tuje skupine, ki z bolj ali manj izvirnim programom ponujajo vpogled v drugačno, morda celo eksotično izročilo. To je dejstvo in vsak organizator festivala to ve.

“Valovci”, ki na domačem območju vsako leto pripravljamo folklorni festival, imamo morda prednost pred drugimi, ker živimo na etnično mešanem prostoru in ob možnostih medregionalnega povezovanja razmišljamo bolj na široko. Ob dejstvu, da smo člani Evropske unije, se mi zdi povezovanje z bližnjo Furlanijo in celotno Istro prav tako pomembno kot povezovanje znotraj meja naše

države. Morda bi tovrstna povezovanja slovenskih folklornih skupin morali spodbujati tudi na območnih, medobmočnih in državnih srečanjih, saj verjamem, da bi se tako med skupinami in njihovimi vodji spletla mnoga znanstva in prijateljstva, ki bi omogočala pogostejša in bolj aktivna čezmejna sodelovanja.

Tukaj pa vidim drug problem, saj se nekatere skupine leto za letom uvrščajo na medobmočna in državna srečanja, druge pa kljub malenkostno manj kakovostnim programom nanje ne pridejo. Morda se motim, a zdi se mi tako. Zanimivo bi bilo opraviti statistiko izbranih skupin v zadnjih desetih letih, saj bi bili verjetno presenečeni nad rezultati. Morda bi bilo včasih bolje izbrati oziroma izpustiti skozi “sito” malenkostno slabšo skupino ter jo tako nagraditi. Torej ne “reševati” skupin, ki imajo nekoliko slabši program z vabili na mednarodne folklorne festivale v Sloveniji, ampak jih spodbuditi z izbiro na državna srečanja. Odgovornost v tem pogledu morajo prevzeti strokovni spremljevalci srečanj.

Vsekakor je lepa zamisel naj se festivali osredotočajo na pretežno slovenske skupine in kakor je ugotovila že Nežka Lubej, takšni festivali obstajajo in tudi dobro delujejo. Če pa pogledamo objektivno, organizator festivala ne more reševati problema, ki nastane zato, ker oblikovalci programov za državna srečanja izbirajo leto za letom iste skupine. Nedvomno v kakovosti celotnega programa med izbranimi skupinami za državno srečanje in tistimi, ki niso izbrane, ni velikega prepada. Vsaj za primorske skupine bi si upal trditi, da v zadnjih letih ni bistvene razlike med boljšimi in slabšimi. Morda je na drugih območjih drugače.

Otroška folklorna skupina Kulturno umetniškega društva Kosta Abrašević iz Bačke Palanke (Srbija) na Jurjevanju v Črnomlju. (Foto: Janez Eržen, Le plesat me pelji 2007, Črnomelj, junij 2007.)

Vsak festival v svetu, in verjetno tudi v Sloveniji, je nastal in živi zaradi svojega posebnega vzroka in ima poseben namen. Mednarodni folklorni festival MIFF je nastal zaradi želje po druženju in prijateljevanju folklornih skupin iz sredozemskega območja, ki se jim občasno pridružijo tudi skupine od drugod. Dušo festivala predstavljamo tisti, ki verjamemo vanj, ne moremo pa brez denarja, ki ga zagotavljajo sponzorji in donatorji. Slednji so vsekakor bolj zadovoljni in bolj dobrodušni pri dodeljevanju sredstev, če gostimo folklorne skupine iz Grčije, Španije, Malte ..., kot pa če gostimo folklorne skupine iz Slovenije. Kakovost sodelujočih jih žal bolj malo zanima, zagotavljam pa, da kakovost zanima nas. Pa tudi če morda navzven to ni vedno opazno in kdaj pa kdaj na festivalu dobimo skupino, kakršne si ne bi želeli. Besedni opisi, obljube, zvočni posnetki in videoposnetki, ki jih dobimo od skupin, ki naj bi prišle na festival, včasih obetajo veliko, ko pa skupine pridejo in nastopajo, ugotovimo, da se opisano stanje od dejanskega močno razlikuje.

Moram poudariti, da je zgoraj napisano le moje razmišljanje, ki je nastalo ob poznavanju razmer pri festivalu, ki ga pripravljamo "Valovci". Upam, da drugi nimajo takih izkušenj. Prav pa je, da si pomagamo, da izražamo svoja mnenja in da vsakdo s polno odgovornostjo za vsa svoja dejanja ubira svojo pot. S pisanjem ne želim polemizirati, temveč spodbuditi druge organizatorje festivalov, da zapišejo svoje mnenje.

In na koncu še tvoren predlog. Glede na veliko število folklornih festivalov, ki jih imamo v Sloveniji, bi bilo dobro, da bi se organizatorji festivalov enkrat letno srečali. Tako bi si lahko izmenjali mnenja in morda drug drugemu pomagali s kakšnim dobrim nasvetom. Predvsem bi bilo dobro slišati izkušnje organizatorjev, ki pripravljajo festivale že vrsto let, saj verjamem, da bi bili pripravljene pomagati tistim, ki jih imamo manj. Morda bi lahko Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti organiziral tovrstna srečanja, saj so tudi folklorni festivali pomemben dejavnik razvoja folklorne dejavnosti v Sloveniji.

Mednarodne folklorne festivale, ki so v Sloveniji, lahko popestrijo tudi folklorne skupine, delujoče v Sloveniji, v katere so vključeni pripadniki manjšinskih etničnih skupnosti. Na fotografiji so člani Srbskega kulturno umetniškega društva Vidovdan iz Ljubljane.
(Foto: Janez Eržen, regijsko srečanje folklornih skupin, ki izvajajo neslovenski program, Velenje 2007.)